T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2022/770
KARAR NO : 2023/238
KARAR TR : 27/03/2023

ÖZET: Özel hukuk hükümlerine tabi sürütme şartnamesinden kaynaklı zararın tazminine ilişkin davanın, ADLİ YARGI YERİNDE görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : N. Ö
Davalı : Orman Genel Müdürlüğü
Vekili : Av. F. E. A

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı, odun ticaretiyle iştigal ettiğini ve 2015-2017 yılları arasında pazar satışından temin ettiği orman emvalinin kurum ile imzalanan sürütme şartnamesi gereğince orman işletme şefi tarafından zamanında ölçülüp nakliye tezkeresine bağlanmadığı ve bu sebeple emvalin kuruma ve çürümeye uğramak suretiyle maddi zarara uğradığından bahisle zararının tazmini istemiyle adli yargı yerinde alacak davası açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. Adli Yargıda

2. **Kandıra Asliye Hukuk Mahkemesi 30/12/2021 tarih ve E.2019/431, K.2021/959 sayılı kararı**ile, *"hizmet kusurundan kaynaklı davanın idari yargıda görülmesi gerektiği"* gerekçesiyle yargı yolunun caiz olmaması nedeniyle dava şartı yokluğundan davanın usulden reddine karar vermiştir. Bu karar, istinaf edilmeksizin 22/03/2022 tarihinde kesinleşmiştir.

3. Davacı, bunun üzerine aynı istemle idari yargı yerinde dava açmıştır.

B. İdari Yargıda

4. **Kocaeli 1. İdare Mahkemesi 26/10/2022 tarih ve E.2022/436 sayılı kararı**ile; *"taraflar arasında akdedilen şartnamenin kamu hizmetinin görülmesi amacıyla kurulmuş olmadığı gibi, sözleşme serbestisi esası çerçevesinde karşılıklı hak ve borç ilişkisi doğuran ve özel hukuk alanını ilgilendiren bir sözleşme olduğu, özel hukuk ilişkisine dayalı kurulan sözleşmeden doğan davanın görüm ve çözümünde adli yargının görevli olduğu"* gerekçesiyle 2247 sayılı Kanun'un 19.maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için dava dosyasının Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine karar vermiştir.

5. Kocaeli 1. İdare Mahkemesi Başkanlığının 01/11/2022 tarih ve E.2022/436 sayılı üst yazısı ile, idari ve adli yerleri dava dosyaları Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığına gönderilmiştir.

III. İLGİLİ HUKUK

6. 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 34. maddesi şöyledir:

"Üretimin Orman İdaresi tarafından yapılması halinde, sınırları içinde Devlet ormanı bulunan köy ve kasabalarda o yer nüfusuna kayıtlı olarak ikamet eden gerçek kişilerin veya sınırları içinde Devlet ormanı bulunan köy ve kasabaların her birinde hane adedinin çoğunluğu tarafından kurulan orman köylerini kalkındırma kooperatiflerinin baltalık ormanlarından birim fiyat (vahidi fiyat) usulü ile kesip, satış istif yerlerine taşıdıkları yakacak odunların yüzde yüzüne kadarı idarece tayin edilecek süre içinde, istedikleri takdirde kendilerine maliyet bedeli üzerinden verilir.

Ağaçlandırılacak, imar ve ihya edilecek sahalarda da baltalık ormanlarda yapılan çalışmalara ait hükümler aynen uygulanır.

Hane adedinin en az yüzde ellibiri tarafından kurulan orman köylerini kalkındırma kooperatiflerinin, birim fiyat usulü ile kesip satış istif yerlerine taşıdıkları kerestelik, soymalık ve kesme kaplamalık tomrukların ve sanayi odunlarının ayrı ayrı yüzde yirmibeşine kadarı, istedikleri takdirde satış istif yerlerinden, Orman Bölge Müdürlüklerinin son açık artırmalı satış ortalaması fiyatlarından yüzde yirmi düşülerek tespit edilecek bedelle, kendilerine satılır. Ancak, hakkını mal olarak almak

istemeyen orman köyleri kalkındırma kooperatiflerine, birim fiyat usulü ile kesip, satış istif yerlerine taşıdıkları kerestelik, soymalık, kesme kaplamalık tomruk ve sanayi odunlarının ayrı ayrı yüzde yirmibeşine kadarı için, ilgili orman işletmesince istihsal edilen emvalden, aynı yıl içinde açık artırmalı olarak satılan miktarın genel satış ortalaması ile maliyet bedeli genel ortalaması arasındaki bedel farkı, bilançonun çıkarılmasını müteakip nakden ödenir.

Ancak, Orman Bölge Müdürlüklerinin son açık artırmalı satış ortalaması fiyatlarından yüzde yirmi düşülerek tespit edilecek bedel, maliyet bedelinin üstünde ise orman köylerini kalkındırma kooperatiflerinin hak ettikleriyüzde yirmibeş ürünler kendilerine maliyet bedeli satılır.

Devlet ormanlarında istihsalde çalışan gerçek ve tüzel kişilerin, kesip satış istif yerlerine taşıdıkları yapacak ve yakacak emvale ait isitihkak tutarları ayrıca yüzde on fazlası ile kendilerine ödenir.

Yukarıdaki fıkralarda yazılı haklardan yararlanabilmek için kesme ve taşıma işinin birim fiyat (vahidi fiyat) kararı ve şartnamelerdeki sürelerle ve esaslara uygun olarak yapılması şarttır.

Bu madde kapsamındaki kooperatiflerden veya üst kuruluşlardan yaptıkları işin mahiyeti ve hacmine göre orman mühendisi veya orman teknikeri çalıştırmaları istenebilir.

Orman Kanununda değişiklik yapan 23.9.1983 tarihli ve 2896 sayılı Kanunun geçici 1 inci maddesi hükümlerinden evvelce yararlanmakta olan orman köylülerine de bu maddedeki bedel ve satış esasları uygulanır.

Bu madde hükümlerinin uygulanması ile ilgili esas ve usuller Orman Genel Müdürlüğünce belirlenir."

7. Aynı Kanun'un 112. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Bu Kanunla yasaklanan; dikiliden ağaç kesilmesi dışındaki fiillerin işlenmesi nedeniyle meydana gelen zarar için ayrıca genel hükümlere göre hukuk mahkemesinde gerçek zarar üzerinden tazminat talebinde bulunulabilir."

8. Aynı Kanun'un 114. maddesi şöyledir:

"Her türlü orman suçları ile tahrip olunan veya yakılan sahalar için, bu Kanunda yazılı tazminattan başka ayrıca, ağaç cinsine göre cari yıl içindeki mahalli birim saha ağaçlandırma gideri esas tutularak ağaçlandırma masrafına da hükmolunur.

112 nci maddenin son fıkrası hükmü bu madde için de aynen uygulanır.

(Ek fıkra: 23/1/2008-5728/221 md.) Bu Kanunun 112 ve 113 üncü maddeleri ile bu madde hükümleri uyarınca açılacak tazminata ve ağaçlandırma giderine ilişkin davalar hukuk mahkemesinde görülür. Bu davalarda orman idaresi harçtan muaftır."

9. Davacı ile davalı Bakanlığa bağlı Akçaova Orman İşletme Şefliği arasında imzalanan tip sürütme şartnamesinin *"İşi yapan yüklenicinin hakları"* başlıklı 17. maddesi şöyledir:

"Orman İdaresinden sürütmeyi alan yükleniciler aldıkları sürütme işini Borçlar Kanunu Eser Sözleşme Hükümleri çerçevesinde kendi nam ve hesaplarına yaparlar, aldıkları işin işverenidirler."

10. Aynı tip şartnamenin 33. maddesinde, *"Bu Şartnamede düzenlenmeyen hallerde Borçlar Kanununun Eser Sözleşmesine ilişkin hükümler uygulanır."*; 34. maddesinde de, *"Bu sözleşmeden doğan her türlü hukuki ihtilaflar için işin yapıldığı yerin yargı çevresi (Kandıra) mahkemeleri yetkilidir."* hükümleri yer almaktadır.

11. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun *"İdari Dava Türleri ve İdari Yargı Yetkisinin Sınırı"* başlıklı 2. maddesinin değişik (1) numaralı bendi şöyledir:

"İdari dava türleri şunlardır:

a) İdari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılan iptal davaları,

b) İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları,

c) Tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalar"

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

12. Uyuşmazlık Mahkemesinin Muammer TOPAL'ın Başkanlığında, Üyeler Nilgün TAŞ, Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan 27/03/2023 günlü toplantısında, 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, İdare Mahkemesince, anılan Kanun'un 19. maddesine göre başvuruda bulunulmuş olduğu, Mahkemece idari yargı dosyasının ekinde adli yargı dosya sureti ile birlikte Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

13. Raportör-Hâkim Murat UÇUR'un davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

14. Dava, odun ticareti yapan davacının temin ettiği orman emvalinin sürütme şartnamesi gereğince kurum tarafından zamanında ölçülüp nakliye tezkeresine bağlanmadığı ve maddi zarara uğradığından bahisle zararının tazmini istemiyle açılmıştır.

15. Bir kamu hizmetinin yürütülmesi için ihtiyaç duyulan mal veya hizmet temini sırasında, *idarede kanunilik* ilkesi gereğince idarenin belirli usul ve esaslara uyması zorunlu olup; işin sözleşmeye bağlanmasından önce geçen bu süreçte tesis edilen işlemlerin, kamu gücüne dayalı, re'sen ve tek yanlı olması nedeniyle idari işlem niteliğini taşıması karşısında, yargısal denetiminin idare hukuku ilkelerine göre idari yargı yerlerince yapılacaktır.

16. İdari sözleşme, idarenin kamusal yetkisine dayanarak, kamu hizmeti gerekleri ve kamu yararı nedeniyle yaptıkları sözleşmelerdir. Bunlar idarenin ayrıcalıklı ve üstün, hak ve yetkilerini içerirler. İdare, bu sözleşme hükümlerinde tek yanlı değişiklik yapabilir ya da sözleşmenin feshine gidebilir, Bu nitelikte olmayan diğer sözleşmeler ise, genelde özel hukuk alanında, özel hukuk kurallarına göre düzenlenir.

17. 6831 sayılı Kanun hükümleri gereğince ormana zarar verenlerin hukuki sorumluluk davalarının adli yargıda görüleceğinin düzenlendiği, odun ticareti işiyle iştigal edenlerin kuruma karşı hukuki taleplerine ilişkin bu Kanun'da herhangi bir düzenleme bulunmadığı; ancak, kurum ile kişiler arasında imzalanan sürütme şartnamesi hükümlerine bakıldığında, idarenin ayrıcalıklı ve üstün hak ve yetkilerini içerir şartların yer almadığı, şartname konusunun kamu hizmetine ve işleyişine ilişkin olmadığı, dolayısıyla idari sözleşme niteliğinde olmayıp özel hukuk sözleşmesi olduğu hususları birlikte değerlendirildiğinde, özel hukuk hükümlerine tabi sürütme şartnamesinden kaynaklı uyuşmazlığın özel hukuk hükümlerine göre adli yargı yerinde çözümlenmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

18. Yukarıda belirtilen hususlar göz önüne alınarak, Kocaeli 1. İdare Mahkemesinin başvurusunun kabulü ile Kandıra Asliye Hukuk Mahkemesinin 30/12/2021 tarih ve E.2019/431, K.2021/959 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde ADLİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Kocaeli 1. İdare Mahkemesinin BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile Kandıra Asliye Hukuk Mahkemesinin 30/12/2021 tarih ve E.2019/431, K.2021/959 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA,

27/03/2023 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Muammer	Nigün	Doğan	Eyüp
TOPAL	TAŞ	AĞIRMAN	SARICALAR

Üye	Üye	Üye
Ahmet	Mahmut	Bilal
ARSLAN	BALLI	ÇALIŞKAN